Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету)

Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

(назва кафедри, що забезпечує викладання)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

_____ Інна ПРОКОП

«_» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ГАРМОНІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія)

(назва програми)

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

(вказати: код, назва)

Галузь знань А Освіта

(вказати шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(вказати: перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий))

Факультет географічний

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньою програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Психолого-педагогічні засади гармонійного освітнього середовища**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (географія)»

Розробник(и):
Піц Ірина Іванівна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач(і):
Піц Ірина Іванівна – доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП _____ **Ірина ДОБИНДА**

Погоджено методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року

Голова методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____**Світлана РОМАНЮК**

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року

Голова методичної ради _____**Тетяна КОЛТУНОВИЧ**

Мета навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні засади гармонійного освітнього середовища» – формування у майбутніх учителів географії здатності створювати гармонійне освітнє середовище на засадах психологічної безпеки, педагогіки партнерства, інклюзивності та підтримки психоемоційного благополуччя учасників освітнього процесу через доцільну організацію навчального простору, педагогічної взаємодії та навчальної діяльності з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати уявлення про сутність, структуру та принципи організації гармонійного освітнього середовища, взаємозв'язок його просторово-предметного, соціально-психологічного й технологічно-діяльнісного компонентів$
- розкрити психолого-педагогічні умови забезпечення психологічної безпеки, комфорту та позитивного освітнього клімату з урахуванням особливостей підліткового та юнацького віку;
- розвинути вміння будувати партнерську взаємодію з учнями, батьками й колегами, застосовувати безпечну комунікацію, конструктивно розв'язувати конфлікти та запобігати булінгу;
- ознайомити зі способами педагогічної підтримки психоемоційного благополуччя, розвитку життєстійкості та запобігання перевантаженню учасників освітнього процесу;
- сформувати вміння організовувати навчальний простір з урахуванням вимог безпеки, ергономічності, доступності та різних видів навчальної діяльності;
- розвинути здатність створювати інклюзивне освітнє середовище, адаптувати навчальні матеріали, методи та форми роботи до індивідуальних потреб і можливостей учнів;
- сформувати вміння добирати методи й технології навчання географії, які сприяють навчальній мотивації, співпраці, самостійності та активній участі учнів;
- розвинути навички доцільного використання цифрових освітніх ресурсів, дотримання етики онлайн-взаємодії та медіагігієни, запобігання цифровому перевантаженню.

Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Програмні компетентності	
Загальні компе-тентності	**ЗК 2.** Здатність застосовувати знання у нетипових практичних ситуаціях, розробляти та реалізовувати стратегії навчання, вирішувати нестандартні методичні задачі.
	ЗК 6. Здатність до адаптації, гнучкості та інноваційного мислення в умовах змін, невизначеності та надзвичайних обставин (освітні реформи, воєнний стан тощо).
	ЗК 7. Здатність працювати в команді, будувати партнерську суб'єкт-суб'єктну взаємодію з учасниками освітнього процесу.
Спеціальні (фахові компе-тентності)	**СК 7**. Здатність організовувати інклюзивне освітнє середовище з географії; застосовувати емоційний інтелект, безпечну комунікацію та конструктивне вирішення конфліктів.
	СК 8. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, платформи дистанційного та змішаного навчання, ГІС-додатки і вебкарти у викладанні географії.
	СК 10. Здатність провадити інноваційну педагогічну діяльність, здійснювати науково-методичну роботу та забезпечувати власний безперервний фаховий

	розвиток.
Програмні результати навчання	
ПРН 2	Пояснювати психолого-педагогічні закономірності розвитку здобувачів підліткового та юнацького віку; обирати стратегії формування навчальної мотивації та позитивного освітнього клімату в класі.
ПРН 6	Організовувати інклюзивний освітній процес з географії: адаптувати навчальні матеріали, методи та форми роботи для здобувачів з особливими освітніми потребами.
ПРН 11	Провадити інноваційну педагогічну та науково-методичну діяльність у ЗЗСО і ЗВО; нести відповідальність за якість навчання, дотримуватися норм педагогічної етики та сприяти розвитку географічної освіти.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти наступними компетенціями.

Знати:

- сутність, структуру, функції та принципи організації гармонійного освітнього середовища;
- особливості просторово-предметного, соціально-психологічного й технологічно-діяльнісного компонентів освітнього середовища;
- психолого-педагогічні умови забезпечення психологічної безпеки, комфорту та позитивного освітнього клімату;
- вікові й індивідуальні особливості учнів підліткового та юнацького віку, їхні потреби у навчанні, спілкуванні та підтримці;
- принципи педагогіки партнерства, способи конструктивної комунікації, запобігання конфліктам і булінгу;
- способи підтримки психоемоційного благополуччя, розвитку життєстійкості та профілактики перевантаження учасників освітнього процесу;
- засади інклюзивності, безбар'єрності та універсального дизайну в навчанні;
- можливості педагогічних і цифрових технологій у створенні гармонійного освітнього середовища, правила безпечної онлайн-взаємодії та медіагігієни.

Вміти:

- аналізувати освітнє середовище за його основними компонентами, визначати чинники комфорту та ризики для психологічної безпеки;
- ураховувати вікові й індивідуальні особливості учнів під час організації навчання географії;
- підтримувати позитивний освітній клімат, навчальну мотивацію та відчуття належності учнів до класної спільноти;
- будувати партнерську взаємодію з учнями, батьками та колегами на засадах поваги, довіри й педагогічної етики;
- застосовувати прийоми конструктивного розв'язання конфліктів, розпізнавати ознаки булінгу та обирати належні способи реагування;
- використовувати прийоми емоційної саморегуляції та педагогічної підтримки учнів, планувати діяльність із запобіганням перевтомі;
- пропонувати рішення щодо зонування й облаштування навчального простору з урахуванням безпеки, ергономічності та доступності;
- добирати інтерактивні, ігрові, кооперативні та проєктні технології для організації активної й доступної навчальної діяльності;
- використовувати цифрові освітні ресурси з дотриманням правил онлайн-безпеки, етичної комунікації та медіагігієни.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1м	1	3	90	16	-	14	-	60	-	залік
Заочна	1м	1	3	90	8	-	-	-	82	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	**МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ГАРМОНІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**											
Тема 1. Освітнє середовище як психолого-педагогічний феномен	11	2		2		7	11	1				10
Тема 2. Психологічна безпека та комфорт учасників освітнього процесу	11	2		2		7	11	1				10
Тема 3. Педагогічна взаємодія та культура партнерства в освітньому середовищі	11	2		2		7	11	1				10
Тема 4. Психоемоційне благополуччя та життєстійкість учасників освітнього процесу	12	2		1		9	12	1				11
Разом за ЗМ1	45	8		7		30	45	4				41
Теми лекційних занять	**МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАРМОНІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**											
Тема 5. Просторово-предметна організація гармонійного освітнього середовища	11	2		2		7	11	1				10

Тема 6. Інклюзивність і доступність освітнього середовища	11	2		2		7	11	1				10
Тема 7. Організація навчальної діяльності в гармонійному освітньому середовищі	11	2		2		7	11	1				10
Тема 8. Цифрове освітнє середовище та культура безпечної взаємодії	12	2		1		9	12	1				11
Разом за ЗМ 2	45	8		7		30	45	4				41
Усього годин	90	16		14		60	90	8				82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми з основними питаннями
1.	***Тема 1.*** Освітнє середовище як психолого-педагогічний феномен ✓ Сутність понять «освітній простір» та «освітнє середовище», їх співвідношення. ✓ Структура освітнього середовища: просторово-предметний, соціально-психологічний і технологічно-діяльнісний компоненти. ✓ Функції освітнього середовища та його вплив на навчання, виховання й розвиток особистості. ✓ Ознаки та принципи організації гармонійного освітнього середовища. ✓ Роль педагога у створенні гармонійного освітнього середовища з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.
2.	***Тема 2.*** Психологічна безпека та комфорт учасників освітнього процесу ✓ Сутність, ознаки та критерії психологічної безпеки освітнього середовища. ✓ Психологічний комфорт учасників освітнього процесу: потреби, чинники та умови забезпечення. ✓ Соціально-психологічний клімат класу та його вплив на самопочуття, навчальну мотивацію й взаємодію учнів. ✓ Ризики та загрози психологічній безпеці учасників освітнього процесу. ✓ Психолого-педагогічні умови забезпечення психологічної безпеки та комфорту в закладі освіти.
3.	***Тема 3.*** Педагогічна взаємодія та культура партнерства в освітньому середовищі ✓ Сутність, структура та стилі педагогічної взаємодії, їх вплив на освітнє середовище. ✓ Педагогіка партнерства: цінності, принципи та суб’єкт-суб’єктний характер взаємин. ✓ Форми та способи партнерської взаємодії вчителя з учнями, батьками й колегами. ✓ Культура педагогічного спілкування: діалог, активне слухання, ненасильницька комунікація та конструктивне розв’язання конфліктів.
4.	***Тема 4.*** Психоемоційне благополуччя та життєстійкість учасників освітнього процесу ✓ Емоційні потреби учнів і педагогів та їх урахування в освітньому процесі. ✓ Емоційна саморегуляція та взаємопідтримка як ресурси психоемоційного благополуччя. ✓ Запобігання стресу, перевантаженню учнів і професійному вигоранню педагогів.

	✓ Педагогічна підтримка та розвиток життєстійкості учасників освітнього процесу в умовах невизначеності й воєнного стану.
5.	***Тема 5.*** Просторово-предметна організація гармонійного освітнього середовища ✓ Функціональне зонування навчального простору: принципи та способи організації. ✓ Облаштування зон навчання, співпраці, відпочинку та усамітнення з урахуванням потреб учнів. ✓ Ергономічність, освітлення, акустика, кольори й матеріали як чинники комфортності освітнього середовища. ✓ Гнучкість навчального простору та залучення учнів до його облаштування.
6.	***Тема 6.*** Інклюзивність і доступність освітнього середовища ✓ Інклюзивність освітнього середовища: урахування індивідуальних потреб та можливостей учнів. ✓ Безбар'єрність фізичного, соціального й інформаційного середовища: виявлення та подолання бар'єрів. ✓ Універсальний дизайн у навчанні та адаптація навчальних матеріалів, методів і форм роботи. ✓ Педагогічна підтримка учнів і формування культури прийняття різноманітності в освітньому середовищі.
7.	***Тема 7.*** Організація навчальної діяльності в гармонійному освітньому середовищі ✓ Діяльнісний і компетентнісний підходи до організації навчальної діяльності учнів. ✓ Інтерактивне, кооперативне, ігрове та проєктне навчання: можливості й доцільне використання цифрових інструментів. ✓ Диференціація навчальних завдань, розвиток учнівської самостійності та забезпечення права вибору. ✓ □нучке планування й чергування видів навчальної діяльності як умови запобігання перевтомі учнів.
8.	***Тема 8.*** Цифрове освітнє середовище та культура безпечної взаємодії ✓ Психолого-педагогічні особливості навчання в цифровому освітньому середовищі. ✓ Цифрові інструменти для організації співпраці, творчості та підтримки навчальної мотивації учнів. ✓ Етика онлайн-комунікації та запобігання кібербулінгу в освітньому середовищі. ✓ Медіагігієна та профілактика цифрового перевантаження: баланс онлайн- та офлайн-діяльності.

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	*Освітнє середовище як чинник розвитку особистості* Співвідношення понять «освітній простір», «освітнє середовище» та «гармонійне освітнє середовище». Характеристика просторово-предметного, соціально-психологічного й технологічно-діяльнісного компонентів освітнього середовища. Вплив освітнього середовища на розвиток особистості, навчальну мотивацію та взаємодію учнів. Реалізація принципів гармонійного освітнього середовища у професійній діяльності вчителя географії.
2.	*Забезпечення психологічної безпеки та комфорту в закладі освіти* Ознаки психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища. Чинники формування позитивного соціально-психологічного клімату класу. Виявлення ризиків психологічній безпеці: приниження, дискримінація, булінг, надмірний тиск і страх помилки. Педагогічні способи створення атмосфери довіри, прийняття та захищеності учнів..
3.	*Практики педагогічної взаємодії та партнерства* Реалізація принципів педагогіки партнерства у взаємодії вчителя з учнями. Форми співпраці вчителя з батьками та колегами, узгодження очікувань і відповідальності. Застосування активного слухання, діалогу та ненасильницької комунікації в педагогічних ситуаціях. Залучення учнів до прийняття рішень і конструктивне розв’язання конфліктів.
4.	*Підтримка психоемоційного благополуччя та розвиток життєстійкості* Урахування емоційних потреб учнів і педагогів в освітньому процесі. Прийоми емоційної саморегуляції та взаємопідтримки в повсякденній навчальній діяльності. Способи запобігання перевантаженню учнів і професійному вигоранню педагогів. Педагогічна підтримка та зміцнення ресурсів життєстійкості в умовах невизначеності й воєнного стану.
5.	*Облаштування комфортного та гнучкого навчального простору* Функціональне зонування навчального приміщення відповідно до потреб учнів і видів діяльності. Організація зон навчання, співпраці, відпочинку та усамітнення. Оцінювання комфортності приміщення за показниками ергономічності, освітлення, акустики, колірного й предметного наповнення. Варіанти гнучкого облаштування кабінету географії та залучення учнів до його вдосконалення.
6.	*Практики створення інклюзивного та доступного освітнього середовища* Виявлення індивідуальних освітніх потреб і врахування можливостей учнів. Аналіз фізичних, соціальних та інформаційних бар’єрів в освітньому середовищі. Застосування універсального дизайну в навчанні та адаптація навчальних матеріалів і завдань із географії. Педагогічна підтримка, залучення всіх учнів до спільної діяльності та формування культури прийняття різноманітності.
7.	*Організація активної та гнучкої навчальної діяльності* Реалізація діяльнісного й компетентнісного підходів на уроках географії.

	Використання інтерактивного, кооперативного, ігрового та проєктного навчання для залучення учнів. Розроблення диференційованих завдань, забезпечення самостійності та права вибору учнів. Планування чергування видів діяльності й використання цифрових інструментів з урахуванням навчального навантаження.
8.	*Безпечна й етична взаємодія в цифровому освітньому середовищі* Можливості та психолого-педагогічні труднощі навчання в цифровому середовищі. Добір цифрових інструментів для співпраці, творчості та підтримки навчальної мотивації. Правила етичної онлайн-комунікації та реагування на прояви кібербулінгу. Практики медіагігієни, запобігання цифровому перевантаженню та збалансованого поєднання онлайн- й офлайн-діяльності.

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Завдання до тем
1.	**Психологічна безпека освітнього середовища: аналіз педагогічних ситуацій.** Проаналізувати наукові джерела та 3–4 педагогічні ситуації, що містять загрози психологічній безпеці учнів. Визначити чинники ризику й обґрунтувати способи педагогічного реагування. Результат представити у формі аналітичного звіту.
2.	**Педагогіка партнерства у взаємодії «учитель – учні – батьки».** Дослідити практики партнерської взаємодії та розробити модель співпраці вчителя географії з учнями й батьками. Запропонувати форми комунікації, способи залучення до спільних рішень і розподілу відповідальності.
3.	**Ресурси психоемоційного благополуччя та життєстійкості учасників освітнього процесу.** На основі опрацювання наукових і методичних джерел систематизувати способи підтримки учнів та самопідтримки педагога. Укласти методичну добірку з поясненням призначення, умов застосування й обмежень запропонованих прийомів.
4.	**Просторово-предметна організація кабінету географії.** Проаналізувати наявний або змодельований навчальний простір за критеріями комфортності, ергономічності та гнучкості. Розробити схему зонування й обґрунтувати рішення щодо облаштування зон навчання, співпраці, відпочинку та усамітнення.
5.	**Доступність навчання географії на засадах універсального дизайну.** Проаналізувати навчальні матеріали до обраної теми шкільного курсу географії, визначити можливі бар’єри для учнів із різними освітніми потребами. Розробити варіанти представлення матеріалу, виконання завдань і демонстрування результатів навчання.
6.	**Організація навчальної діяльності як чинник мотивації та запобігання перевтомі учнів.** Порівняти можливості інтерактивного, кооперативного, ігрового та проєктного навчання. Розробити фрагмент уроку географії з диференційованими завданнями, правом вибору та чергуванням видів діяльності; обґрунтувати педагогічні рішення.
7.	**Культура безпечної взаємодії в цифровому освітньому середовищі.** Дослідити ризики онлайн-комунікації та цифрового перевантаження учнів. Розробити рекомендації для класної спільноти щодо етики спілкування, запобігання кібербулінгу, медіагігієни й балансу онлайн- та офлайн-діяльності.

Кожне ІНДЗ передбачає опрацювання джерел, самостійний аналіз проблеми, створення практичного результату та формулювання висновків. Студент обирає одне завдання із запропонованого переліку.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год
1.	***Тема 1.*** Освітнє середовище як психолого-педагогічний феномен	✓ **«Аудит освітнього середовища».** Оберіть знайомий вам заклад загальної середньої освіти (або конкретний клас) та проведіть мініаудит його освітнього середовища. ✓ **Інтелект-карта «Структура освітнього середовища».** Створіть схему, яка відображає просторово-предметний, соціально-психологічний і технологічно-діяльнісний компоненти та зв'язки між ними. До кожного компонента доберіть приклади зі шкільної практики. ✓ **Візуалізація «Ознаки гармонійного освітнього середовища».** Підготуйте постер або інфографіку з 5-7 ознаками такого середовища. Для кожної ознаки наведіть приклад її реалізації на уроці географії.	7
2.	***Тема 2.*** Психологічна безпека та комфорт учасників освітнього процесу	✓ **«Аудит психологічної безпеки класу».** Розробіть невеликий чек-лист із 10–12 індикаторів, за якими можна оцінити психологічну безпеку класу. ✓ **Пам'ятка «Слова, які підтримують».** Доберіть 5–7 висловлювань педагога, які можуть викликати страх, сором або невпевненість. Запропонуйте до кожного конструктивну альтернативу, що зберігає повагу до учня та допомагає йому подолати труднощі. ✓ **Правила комфортної взаємодії.** Складіть проєкт із 6–8 правил класної спільноти, спрямованих на взаємоповагу, підтримку та право на помилку. Поясніть, як залучити учнів до обговорення й ухвалення цих правил	7
3.	***Тема 3.*** Педагогічна взаємодія та культура партнерства в освітньому середовищі	✓ **«7 принципів ефективної партнерської взаємодії».** Розробіть авторський постер, у якому представте сім правил ефективної взаємодії вчителя з учнями. Кожне правило доповніть коротким прикладом конкретної педагогічної дії. ✓ **«Шкільний чат: територія партнерства чи конфлікту?»** Формат: комікс у вигляді листування або презентація. Змоделюйте ситуацію спілкування вчителя з батьками в груповому чаті, коли виникає непорозуміння щодо домашніх завдань, оцінювання або організації навчання. Покажіть неконструктивний розвиток розмови та запропонуйте партнерську модель цифрової комунікації з дотриманням професійних меж і конфіденційності.	7

		✓ **«Педагогічна реклама: обирай партнерство!»** Формат: рекламний постер, серія слайдів або короткий відеоролик. Розробіть соціальну рекламну кампанію, спрямовану на популяризацію педагогіки партнерства серед учителів закладів загальної середньої освіти. Придумайте слоган, основне повідомлення та візуальні образи, які переконливо демонструють цінність партнерських взаємин для навчання, розвитку й благополуччя учнів.	
4.	***Тема 4.*** Психоемоційне благополуччя та життєстійкість учасників освітнього процесу	✓ **Карта «Емоційні потреби в освітньому процесі».** Створіть схему емоційних потреб учнів і педагогів. До кожної потреби наведіть приклад педагогічної дії або організаційного рішення, що сприяє її задоволенню. ✓ **Добірка «Короткі паузи для відновлення».** На основі методичних джерел доберіть 3-4 вправи для емоційної саморегуляції та зниження напруження, доречні під час навчання. Зазначте мету, тривалість, порядок виконання та умови добровільної участі учнів. Укажіть використані джерела. ✓ **Пам'ятка «Ресурси педагога: як запобігати виснаженню».** Розробіть пам'ятку з 6–8 рекомендаціями щодо планування навантаження, відпочинку, професійних меж і підтримки колег. Поясніть, які рекомендації педагог може реалізувати самостійно, а які потребують участі адміністрації. ✓ **Аналіз ситуації «Підтримка в умовах невизначеності».** Змоделюйте ситуацію, коли після повітряної тривоги учні повертаються до навчання й мають труднощі із зосередженням. Запропонуйте дії вчителя для підтримки класу та гнучкого коригування уроку без примусу до обговорення особистих переживань.	9
5.	***Тема 5.*** Просторово-предметна організація гармонійного освітнього середовища	✓ **План-схема «Кабінет географії для різних видів діяльності».** Розробіть схему зонування кабінету, передбачивши місця для індивідуального навчання, співпраці, роботи з картами та відпочинку. Обґрунтуйте розташування меблів і навчальних матеріалів. ✓ **Чекліст «Комфортний навчальний простір».** Складіть 8–10 критеріїв оцінювання приміщення за показниками ергономічності, освітлення, акустики, колірного оформлення та предметного наповнення. На основі спостереження або фотографії навчального кабінету запропонуйте три зміни для підвищення його комфортності. ✓ **Колаж «Місце для відпочинку та усамітнення».** Створіть візуальний ескіз зони, у якій учень може перепочити та побути наодинці. Поясніть вибір кольорів, матеріалів і предметів, запропонуйте правила користування зоною з урахуванням приватності та безпеки.	7

		✓ **Мініпроєкт «Змінюємо простір разом з учнями».** Запропонуйте спосіб залучення учнів до облаштування кабінету географії. Опишіть, як зібрати їхні пропозиції, узгодити рішення та реалізувати доступні зміни. Передбачте два варіанти розташування меблів для різних форм навчальної роботи.	
6.	***Тема 6.*** Інклюзивність і доступність освітнього середовища	✓ **Карта «Бар'єри та способи їх подолання».** Визначте можливі фізичні, соціальні й інформаційні бар'єри в закладі освіти. Укладіть таблицю «Бар'єр – труднощі для учня – можливе рішення», навівши щонайменше два приклади для кожного виду бар'єрів. ✓ **Практичне завдання «Одна тема – різні способи навчання».** Оберіть тему шкільного курсу географії та запропонуйте різні способи представлення матеріалу, залучення учнів до роботи й демонстрування результатів. Поясніть, як ці рішення враховують різні потреби та можливості учнів. ✓ **Адаптація навчального матеріалу.** Оберіть фрагмент тексту, карту або інструкцію до завдання з географії. Визначте конкретну навчальну потребу учня та адаптуйте матеріал відповідно до неї. Представте початковий і змінений варіанти, пояснивши внесені зміни зі збереженням навчальної мети. ✓ **Постер «Різні можливості – спільна участь».** Створіть постер із 5-7 правилами взаємодії, які сприяють прийняттю різноманітності та рівноправній участі учнів у житті класу. Додайте приклади коректного пропонування допомоги й залучення до спільної діяльності з повагою до самостійності кожного.	7
7.	***Тема 7.*** Організація навчальної діяльності в гармонійному освітньому середовищі	✓ **Конструктор «Від знань до діяльності».** Оберіть тему шкільного курсу географії та розробіть три завдання, що передбачають застосування знань у практичних ситуаціях. Зазначте очікувані результати та поясніть, як завдання реалізують діяльнісний і компетентнісний підходи. ✓ **Сценарій «Навчаємося у співпраці».** Розробіть фрагмент уроку географії з використанням кооперативного, ігрового або проєктного навчання. Визначте мету, етапи роботи, ролі учнів і способи забезпечення участі кожного. Обґрунтуйте доцільність використання цифрового інструмента, якщо він потрібен. ✓ **Меню навчальних завдань «Обираю свій шлях».** Підготуйте 4-6 завдань до однієї теми з можливістю вибору рівня підтримки, способу виконання або форми представлення результату. Передбачте спільну навчальну мету та зрозумілі критерії успіху. ✓ **План «Урок без перевтоми».** Складіть план	7

		чергування видів діяльності на уроці географії: індивідуальної та групової роботи, усних і письмових завдань, рухової активності й коротких пауз. Укажіть орієнтовну тривалість етапів і запропонуйте зміни на випадок втоми учнів.	
8.	***Тема 8.*** Цифрове освітнє середовище та культура безпечної взаємодії	✓ **Порівняльний аналіз цифрових інструментів.** Оберіть два інструменти для співпраці або творчої роботи учнів на уроках географії. Порівняйте їх за навчальними можливостями, доступністю, зручністю та налаштуваннями приватності. Обґрунтуйте вибір для конкретного навчального завдання. ✓ **Кодекс «Спілкуємося онлайн з повагою».** Розробіть 7-10 правил взаємодії в навчальному чаті або на освітній платформі. Передбачте повагу до особистих меж, захист персональних даних, коректне висловлення незгоди та дотримання часу спілкування. ✓ **Комікс «Як реагувати на кібербулінг».** Створіть комікс із 6–8 кадрів про змодельовану ситуацію цькування в навчальному чаті. Покажіть способи підтримки постраждалого учня, збереження доказів і звернення по допомогу, а також дії педагога. ✓ **Пам'ятка «Цифровий баланс під час навчання».** Підготуйте інфографіку з рекомендаціями щодо чергування онлайн- та офлайн-діяльності, перерв, керування сповіщеннями й критичного добору інформації. Додайте приклад організації самостійної роботи з географії, що поєднує цифрові та нецифрові завдання.	9

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни передбачено використання таких методів навчання:

- *Методи активного навчання* (аналіз педагогічних ситуацій – кейс-стаді, проблемні дискусії, рольові ігри для відпрацювання партнерської взаємодії, безпечної комунікації та конструктивного розв'язання конфліктів).
- *Технології змішаного навчання (Blended Learning)* (поєднання очних занять із самостійним опрацюванням електронних матеріалів, виконанням онлайн-завдань та обговоренням результатів).
- *Інформаційно-комунікаційні технології навчання* (використання інтерактивних презентацій, навчальних відео, онлайн-опитувань для візуалізації матеріалу, організації співпраці й отримання зворотного зв'язку).
- *Методи взаємного навчання* (взаємопояснення навчального матеріалу, обмін педагогічними ідеями, взаємне рецензування робіт і надання конструктивного зворотного зв'язку).
- *Гейміфікація* (використання навчальних квестів, вікторин та ігрових завдань для підтримки мотивації, активності й співпраці студентів).
- *Методи проєктного навчання* (розроблення проєктів облаштування навчального простору, створення інклюзивного середовища, підтримки психоемоційного благополуччя та безпечної цифрової взаємодії).

- *Методи кооперативного навчання* (робота в парах і малих групах зі спільного розв'язання педагогічних завдань, розподілом ролей та відповідальністю кожного за спільний результат).
- *Методи моделювання* (моделювання фрагментів уроків географії, партнерських розмов, способів адаптації навчальних завдань і варіантів організації освітнього середовища).
- *Методи рефлексії* (самоаналіз навчального досвіду, ведення рефлексивних записів, самооцінювання та визначення напрямів удосконалення власної педагогічної діяльності).

Система контролю та оцінювання

Методи контролю (поточного та підсумкового):

- *усне опитування* – індивідуальні та фронтальні запитання для перевірки засвоєння теоретичних положень;
- *дискусії* – оцінювання здатності аргументувати власну позицію, брати участь у колективному обговоренні, генерувати нові ідеї;
- *аналіз педагогічних ситуацій і кейсів* – перевірка вміння застосовувати знання до практичних ситуацій;
- *презентації та міні-доповіді* – оцінювання самостійної роботи студента, вміння презентувати результати аналізу чи дослідження;
- *письмові завдання* – виконання есе, аналітичних оглядів, порівняльних таблиць, розробки методичних рекомендацій;
- *робота в малих групах* – оцінювання здатності співпрацювати, виробляти спільне рішення, розподіляти обов'язки;
- *тестування різних рівнів* – закриті тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, що перевіряють рівень базових знань та розуміння основних понять, завдання на встановлення відповідності, послідовності, логічних зв'язків; перевіряють аналітичні здібності, здатність співвідносити факти, структурувати матеріал

Форми контролю:

- фронтальна форма контролю (застосовується під час колективного опитування або обговорення теми);
- групова форма контролю (здійснюється під час виконання студентами завдань у малих групах);
- індивідуальна форма контролю (спрямована на перевірку особистих досягнень студента);
- комбінована форма контролю (поєднує елементи фронтального, групового та індивідуального контролю);
- самоконтроль (здійснюється студентами самостійно з використанням тестових завдань, контрольних запитань, виконання рефлексивних завдань («що я дізнався/зрозумів»), розвиває навички критичної самооцінки, здатність відстежувати власний прогрес);
- взаємоконтроль (організовується у парах чи малих групах; передбачає взаємне рецензування завдань, обговорення відповідей однокурсників, участь у взаємооцінюванні презентацій; сприяє розвитку навичок партнерства та педагогічної рефлексії).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Комплексний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Психолого-педагогічні засади гармонійного освітнього середовища» здійснюється на основі результатів поточного, модульного та підсумкового контролю. Форма підсумкового контролю – залік у тестовій формі.

Об'єктом контролю є навчальна діяльність здобувачів вищої освіти та її результати: засвоєння теоретичних положень дисципліни, сформованість умінь аналізувати освітнє середовище та обґрунтовувати педагогічні рішення щодо забезпечення його безпеки, комфортності, інклюзивності й гармонійності.

Навчальні досягнення студентів визначають шляхом оцінювання:

1. знань – повноти, системності та усвідомленості засвоєння навчального матеріалу, точності використання психолого-педагогічних понять, якості усних і письмових відповідей;
2. умінь і навичок – здатності застосовувати знання під час аналізу педагогічних ситуацій, виконання практичних, самостійних та індивідуальних науково-дослідних завдань.

Поточний і модульний контроль

Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять та перевірки самостійної роботи. Він спрямований на оцінювання систематичності навчальної діяльності, рівня підготовки до занять і здатності застосовувати знання на практиці.

Основними критеріями поточного контролю є:

- *активність і конструктивність участі в обговореннях* – здатність аргументовано висловлювати власну позицію, ставити проблемні запитання, дотримуватися етики спілкування та враховувати різні погляди;
- *якість відповідей* – повнота, логічність, наукова обґрунтованість викладу, правильність використання термінології та розуміння взаємозв'язків між компонентами освітнього середовища;
- *аналіз педагогічних ситуацій* – уміння визначати потреби учасників освітнього процесу, виявляти ризики й бар'єри, пропонувати доцільні та обґрунтовані педагогічні рішення;
- *якість виконання індивідуальних і групових завдань* – змістовність та практична спрямованість презентацій, пам'яток, чеклістів, схем зонування, адаптованих навчальних матеріалів і мініпроєктів;
- *самостійність і творчий підхід* – здатність критично опрацьовувати джерела, інтегрувати знання, пропонувати власні ідеї з дотриманням академічної доброчесності;
- *рефлексія та самооцінювання* – уміння аналізувати результати власної роботи, обґрунтовано оцінювати педагогічні рішення й визначати напрями їх удосконалення;
- *систематичність і своєчасність виконання завдань* – регулярність підготовки до занять та дотримання визначених термінів.

Модульний контроль проводиться після завершення кожного з *двох змістових модулів* і передбачає перевірку засвоєння відповідного навчального матеріалу за допомогою тестових та ситуаційних завдань.

Максимальна кількість балів за кожний ***модуль разом із поточною роботою та модульним контролем становить 30 балів***. За підсумками поточного та модульного контролю студент може набрати *до 60 балів*.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку**, який передбачає виконання тестових завдань трьох рівнів складності. Завдання перевіряють засвоєння теоретичних

знань, розуміння психолого-педагогічних закономірностей та вміння застосовувати їх для розв'язання практичних ситуацій.

Завдання першого рівня – 15 тестових завдань із вибором однієї правильної відповіді. Кожне завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів – 15.

Критерій оцінювання – правильність визначення понять, ознак, принципів і характеристик гармонійного освітнього середовища. Правильна відповідь – 1 бал; неправильна відповідь або її відсутність – 0 балів.

Завдання другого рівня – 5 тестових завдань на встановлення відповідності або послідовності. Кожне завдання оцінюється в 2 бали. Максимальна кількість балів – 10.

Критерії оцінювання – точність співвіднесення понять і характеристик, правильність установлення логічних зв'язків або послідовності педагогічних дій. Часткові бали нараховуються відповідно до кількості правильно встановлених елементів за ключем оцінювання, наведеним в інструкції до тесту.

Завдання третього рівня – 5 ситуаційних тестових завдань із вибором кількох правильних відповідей. Кожне завдання передбачає визначення трьох правильних варіантів педагогічних дій або рішень та оцінюється в 3 бали. Максимальна кількість балів – 15.

Критерії оцінювання – правильність аналізу ситуації, урахування потреб учнів, принципів психологічної безпеки, інклюзивності, педагогічної етики та доцільності запропонованих дій. За кожний правильно обраний варіант нараховується 1 бал. У кожному завданні студент обирає рівно три відповіді.

Максимальна кількість балів за залік – 40 балів. Загальна максимальна кількість балів за дисципліну – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти
(екзамен)

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)								Кількість балів	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	40	100
7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ECTS**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Як співвідносяться поняття «освітній простір» та «освітнє середовище»?
2. Які основні компоненти освітнього середовища та як вони взаємопов’язані?
3. Які функції виконує освітнє середовище у навчанні, вихованні й розвитку особистості?
4. За якими ознаками можна визначити гармонійність освітнього середовища?
5. На яких принципах ґрунтується організація гармонійного освітнього середовища?
6. У чому полягає роль учителя географії у створенні гармонійного освітнього середовища?
7. У чому полягає сутність психологічної безпеки освітнього середовища?
8. Які ознаки та критерії свідчать про психологічну захищеність учасників освітнього процесу?
9. Як пов’язані психологічна безпека та психологічний комфорт?
10. Які чинники визначають соціально-психологічний клімат класу?
11. Які педагогічні дії можуть створювати загрози психологічній безпеці учнів?
12. Як учитель може підтримувати атмосферу довіри, прийняття та права на помилку?
13. У чому полягає сутність педагогічної взаємодії та які її основні стилі?
14. Які цінності й принципи визначають педагогіку партнерства?
15. Як реалізується суб’єкт-суб’єктний характер взаємин між учителем та учнями?
16. Які форми партнерської взаємодії з батьками та колегами може використовувати педагог?
17. Як застосовувати активне слухання та ненасильницьку комунікацію для конструктивного розв’язання конфліктів?
18. Як залучати учнів до прийняття рішень і розподілу відповідальності?
19. Що охоплює поняття психоемоційного благополуччя?
20. Які емоційні потреби учнів і педагогів необхідно враховувати в освітньому процесі?
21. Які прийоми емоційної саморегуляції доцільно використовувати під час навчання?
22. Як організація освітнього процесу може сприяти запобіганню стресу та перевантаженню учнів?
23. Які особистісні й організаційні ресурси допомагають запобігати професійному вигоранню педагогів?
24. Як педагог може підтримувати учнів і сприяти розвитку їхньої життєстійкості в умовах невизначеності та воєнного стану?
25. Як просторово-предметне середовище впливає на навчальну діяльність і психоемоційний стан учнів?
26. На яких принципах ґрунтується функціональне зонування навчального простору?
27. Які потреби учнів задовольняють зони навчання, співпраці, відпочинку та усамітнення?
28. Як ергономічність, освітлення, акустика, кольори й матеріали визначають комфортність приміщення?
29. Як забезпечити гнучкість простору кабінету географії для різних форм навчальної роботи?
30. Якими способами можна залучати учнів до облаштування навчального простору?
31. У чому полягає сутність інклюзивності та доступності освітнього середовища?
32. Як ураховувати індивідуальні потреби й можливості учнів під час організації навчання?
33. Які фізичні, соціальні та інформаційні бар’єри можуть обмежувати участь учнів в освітньому процесі?
34. Які основні принципи універсального дизайну в навчанні?
35. Як адаптувати навчальні матеріали, методи та форми роботи з географії до потреб учнів?
36. Які педагогічні практики сприяють прийняттю різноманітності та рівноправній участі всіх учнів?

37. Як реалізуються діяльнісний і компетентнісний підходи в організації навчання географії?
38. Які можливості інтерактивного та кооперативного навчання для залучення учнів до спільної діяльності?
39. За яких умов ігрове та проєктне навчання сприяє досягненню навчальних цілей?
40. Як диференціювати завдання та забезпечувати учнівську самостійність і право вибору?
41. Як планувати чергування видів діяльності для запобігання перевтомі учнів?
42. За якими критеріями варто визначати доцільність використання цифрових інструментів на уроці?
43. Які психолого-педагогічні особливості навчання в цифровому середовищі?
44. Як цифрові інструменти можуть підтримувати співпрацю, творчість і навчальну мотивацію учнів?
45. Яких правил етичної онлайн-комунікації мають дотримуватися учасники освітнього процесу?
46. Як розпізнати прояви кібербулінгу та які дії має здійснити педагог?
47. Що передбачає медіагігієна та які практики допомагають запобігати цифровому перевантаженню?
48. Як забезпечити збалансоване поєднання онлайн- та офлайн-діяльності під час навчання географії?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Сутність понять «освітній простір» та «освітнє середовище», їх співвідношення.
2. Структура освітнього середовища та взаємозв’язок його основних компонентів.
3. Функції освітнього середовища та його вплив на навчання, виховання й розвиток особистості.
4. Ознаки та принципи організації гармонійного освітнього середовища.
5. Роль педагога у створенні гармонійного освітнього середовища з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.
6. Психологічна безпека освітнього середовища: сутність, ознаки та критерії.
7. Психологічний комфорт учасників освітнього процесу та чинники його забезпечення.
8. Соціально-психологічний клімат класу: особливості формування та вплив на навчальну діяльність.
9. Ризики й загрози психологічній безпеці учасників освітнього процесу.
10. Психолого-педагогічні умови створення атмосфери довіри, прийняття та права на помилку.
11. Сутність, структура та стилі педагогічної взаємодії.
12. Цінності й принципи педагогіки партнерства, суб’єкт-суб’єктний характер взаємин.
13. Форми та способи партнерської взаємодії вчителя з учнями, батьками й колегами.
14. Діалог, активне слухання та ненасильницька комунікація в педагогічній діяльності.
15. Конструктивне розв’язання конфліктів, залучення учнів до прийняття рішень і розподілу відповідальності.
16. Психоемоційне благополуччя учасників освітнього процесу: сутність і чинники підтримки.
17. Емоційні потреби учнів і педагогів та їх урахування в освітньому процесі.
18. Емоційна саморегуляція та взаємопідтримка в навчальній діяльності.
19. Запобігання стресу, перевантаженню учнів і професійному вигоранню педагогів.
20. Педагогічна підтримка та розвиток життєстійкості в умовах невизначеності й воєнного стану.
21. Просторово-предметна організація освітнього середовища та її вплив на активність і самопочуття учнів.

22. Принципи функціонального зонування навчального простору.
23. Облаштування зон навчання, співпраці, відпочинку та усамітнення.
24. Ергономічність, освітлення, акустика, кольори й матеріали як чинники комфортності навчального приміщення.
25. Гнучкість простору кабінету географії та участь учнів у його облаштуванні.
26. Інклюзивність і доступність освітнього середовища: сутність та умови забезпечення.
27. Урахування індивідуальних освітніх потреб і можливостей учнів.
28. Фізичні, соціальні та інформаційні бар'єри в освітньому середовищі й способи їх подолання.
29. Універсальний дизайн у навчанні та адаптація навчальних матеріалів, методів і форм роботи з географії.
30. Педагогічна підтримка учнів і формування культури прийняття різноманітності.
31. Діяльнісний і компетентнісний підходи до організації навчальної діяльності.
32. Інтерактивне та кооперативне навчання як засоби активної участі й співпраці учнів.
33. Можливості ігрового та проєктного навчання у створенні гармонійного освітнього середовища.
34. Диференціація завдань, розвиток учнівської самостійності та забезпечення права вибору.
35. Гнучке планування, чергування видів діяльності та доцільне використання цифрових інструментів для запобігання перевтомі.
36. Психолого-педагогічні особливості навчання в цифровому освітньому середовищі.
37. Цифрові інструменти для співпраці, творчості та підтримки навчальної мотивації учнів.
38. Етика онлайн-комунікації та захист персональних даних учасників освітнього процесу.
39. Запобігання кібербулінгу та педагогічне реагування на його прояви.
40. Медіагігієна, профілактика цифрового перевантаження та баланс онлайн- й офлайн-діяльності.

Зарахування результатів неформальної освіти

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної освіти, можуть бути зараховані відповідно до чинного положення університету про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

У межах дисципліни «Психолого-педагогічні засади гармонійного освітнього середовища» можуть бути визнані результати участі в онлайн-курсах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах та інших освітніх заходах за такими напрямами:

- психологічна безпека та комфорт освітнього середовища;
- запобігання булінгу й конструктивне розв'язання конфліктів;
- педагогічна взаємодія та культура партнерства;
- психоемоційне благополуччя, емоційна саморегуляція та життєстійкість;
- організація гнучкого, доступного й інклюзивного навчального простору;
- універсальний дизайн у навчанні та адаптація навчальних матеріалів;
- інтерактивні, кооперативні, ігрові та проєктні технології навчання;
- цифрова безпека, етика онлайн-комунікації та медіагігієна.

Для розгляду питання про зарахування здобувач вищої освіти подає документи, що підтверджують участь і досягнуті результати навчання: сертифікат або інший документ, програму заходу, відомості про його зміст та обсяг. За потреби надає виконані роботи або демонструє набуті знання й уміння.

Зарахування здійснюється за умови відповідності здобутих результатів змісту та результатам навчання дисципліни. За результатами розгляду може бути зараховано окремі

завдання самостійної роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання або інші складники поточного контролю в порядку та обсязі, визначених університетом.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Андрєєнкова, В. Л., Войцях, Т. В., Гриців, І. П., Мельничук, В. О., Сабліна, Н. О., Фляркoвська, О. В., & Харьківська, Т. А. (2023). Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу: Навчально-методичний посібник. 149с.
2. Байдик, В. В., Гопкало, Ю. П., Корнієнко, І. О., Лунченко, Н. В., Луценко, Ю. А., Мороз, Р. А., & Саврасов, М. В. (2024). Психологічна безпека освітнього середовища: Методи, технології, шляхи формування (Н. В. Лунченко, наук. ред.). УНМЦ практичної психології і соціальної роботи.
3. Бондарчук, О. І. (2018). Психологічна безпека освітнього середовища: сутність та умови створення [Спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти]. Київ.
4. Гагарін, М. І., & Мартинюк, В. В. (Уклад.). (2024). Педагогіка партнерства: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Видавець «Сочінський М. М.». 216 с
5. Гуркова, Т. (2019). Дефініції понять «освітній простір», «середовище», «освітнє середовище». Молодь і ринок, 4(171), 114–118. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.168638
6. Коваль, Т. В., & Євдокимов, М. М. (2026). Педагогічне партнерство як основа толерантної взаємодії в освітньому середовищі НУШ. Інноваційна педагогіка, 99, 182–189.
7. Сагач, О., Носко, Ю., & Архипов, О. (2025). Педагогіка партнерства як провідна форма взаємодії учасників освітнього процесу. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2026, с. 191(35). https://doi.org/10.58407/visnik.253547
8. Семенова, Р. О., Музика, О. Л., Корольов, Д. К., та ін. (2014). Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості (Р. О. Семенова, ред.). Імекс-ЛТД.

Допоміжна

1. Баличева, Н. В. (2023). Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Наукові інновації та передові технології, 14(28), 869–879.
2. Бигар, Г., Піц, І., Прокоп, І., & Тимчук, Л. (2021). Теоретичні основи педагогічного партнерства як одного з факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. Професійна освіта: методологія, теорія та технології, 13, 9–18. https://dspace.chnu.edu.ua/bitstreams/c9dab670-20ab-42a0-8b1f-34564c04b0bb/download
3. Богачков Ю. М., Биков В. Ю., Пінчук О. П., Манако А. Ф., Вольневич О. І., Царенко В.О. та ін. Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах. К.: Педагогічна думка, 2012. 160 с.: іл.
4. Вітвицька, С.С., & Лізунова, О. (б. д.). Дефініція поняття «освітньорозвивальне середовище» в контексті Концепції Нової української школи. Житомирський державний університет імені Івана Франка. https://eprints.zu.edu.ua/42497/1/1.pdf
5. Гуревич Р., Коношевський Л., Опушко Н. Цифровізація освіти сучасного суспільства :проблеми, досвід, перспективи. Освітологічний дискурс. 2022. No3-4(38-39). URL:https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.342
6. Гуцуляк, Л. І. (2017). Соціально-освітнє середовище в педагогічному процесі школи. Молодий вчений, (5). http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/71.pdf
7. Духневич, В. М., & Сіверс, З. Ф. (Уклад.). (2022). Забезпечення психологічної безпеки учасників освітнього процесу: Методичні рекомендації. Імекс-ЛТД.

8. Івах, С., & Ковальчук, В. (2025). Принципи організації освітнього середовища в сучасних закладах освіти. Молодь і ринок, 9(241), 129–133.
9. Ковальчук, В. А. (2017). Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу – важлива умова розвитку та самовдосконалення особистості. Креативна педагогіка, 12, 57–62.
10. Марухина, І. В., & Кондратенко, Л. О. (Уклад.). (2026). Психологічна безпека освітнього середовища як умова збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу (з досвіду роботи спеціалістів психологічної служби Сумщини): Збірник методичних розробок. НВВ КЗ СОІППО.
11. Піц, І. І., Бигар, Г. П., & Шевчук, К. Д. (2026). Реалізація діяльнісного підходу в умовах Нової української школи: наступність між початковою та середньою освітою. Теорія та методика навчання (з галузей знань), 93(2), 33–37.
12. Фенцик, О. М. (2025). Партнерська взаємодія закладу освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами: Бар'єри та шляхи подолання. Педагогічна Академія: Наукові записки. https://doi.org/10.5281/zenodo.16884933
13. Формування сучасного освітнього середовища: Теорія і практика: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції (Н. В. Ільченко, голова редкол.). (2020), 120.
14. Ярошинська, О. О. (2013). Феномен «освітнє середовище» як предмет дослідження психологічної науки. Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання, 2, 172–178.
15. Byhar, H., Pits, I., & Oliinyk, O. (2018). Building a conceptual model for pedagogy of partnership in the New Ukrainian School. Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość, 15, 307–320.

Інформаційні ресурс

1. https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-v-umovakh/?utm_source=chatgpt.com
2. https://www.unicef.org/ukraine/documents/protydiya-nasylstvu?utm_source=chatgpt.com
3. https://howareu.com/produkty?utm_source=chatgpt.com
4. https://decentralization.gov.ua/education/novyi-osvitnii-prostir?utm_source=chatgpt.com
5. https://bf.in.ua/
6. https://udlguidelines.cast.org/
7. https://osvita.diia.gov.ua/cyberhygiene?utm_source=chatgpt.com

Політика академічної доброчесності

Викладання та опанування дисципліни ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що передбачає дотримання студентами та викладачами норм етичної та професійної поведінки у процесі навчання, виконання завдань, оцінювання та взаємодії.

Основні принципи

- ✓ *чесність* – студенти зобов'язані виконувати всі види навчальних завдань (усні відповіді, письмові роботи, тести, індивідуальні та групові проєкти) самостійно, без використання заборонених джерел чи підказок.
- ✓ *достовірність* – усі результати досліджень, наведені у рефератах, есе, презентаціях чи аналітичних роботах, мають бути обґрунтованими й базуватися на реальних фактах.
- ✓ *коректне використання джерел* – при підготовці письмових робіт, презентацій і наукових досліджень студент повинен здійснювати належне цитування й посилання на використані джерела відповідно до академічних стандартів (ДСТУ 8302:2015).
- ✓ *відповідальність* – студенти та викладач несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності та результативність освітнього процесу.

- ✓ *партнерство* – навчальна взаємодія між викладачем і студентами будується на взаємній повазі, довірі, готовності до конструктивного діалогу та співпраці.

Недопустимі порушення

- ✓ *плагіат* – привласнення чужих ідей, текстів, результатів досліджень без належного посилання на джерело.
- ✓ *фальсифікація та фабрикація* – вигадування чи перекручення результатів навчальної або дослідницької роботи.
- ✓ *списування* – використання заборонених матеріалів під час виконання поточного чи підсумкового контролю (тестів, завдань).
- ✓ *самоплагіат* – подання тієї самої роботи (або її значної частини) для отримання оцінки з різних навчальних дисциплін без погодження з викладачем.
- ✓ *неправомірна допомога* – отримання або надання несанкціонованої допомоги іншим студентам під час виконання контрольних чи індивідуальних завдань.
- ✓ *порушення норм етики* – неповага до колег чи викладача, приниження гідності учасників освітнього процесу.

Форми перевірки дотримання академічної доброчесності

- ✓ перевірка письмових робіт за допомогою програм для виявлення плагіату;
- ✓ вимога до студентів робити бібліографічні посилання у наукових і навчальних роботах;
- ✓ аналіз індивідуальності письмових відповідей та завдань;
- ✓ усне уточнення (співбесіда) після подання індивідуальних робіт.

Відповідальність студентів

У випадку порушення академічної доброчесності:

- ✓ робота не зараховується й оцінюється у 0 балів;
- ✓ у разі повторного порушення студент може бути недопущений до підсумкового контролю;
- ✓ систематичні порушення фіксуються й доводяться до відома деканату та комісії з питань академічної доброчесності університету.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.